

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Bestemmingsplan haven- en industrieterrein Eemshaven, gemeente Eemshmond

Advies over reikwijdte en detailniveau
van het milieueffectrapport

22 augustus 2013 / rapportnummer 2781- 88

1. Hoofdpunten van het MER

De Gemeente Eemshaven wil het bestemmingsplan van de Eemshaven actualiseren. Het bestemmingsplan moet de mogelijkheid scheppen voor de vestiging van bedrijven die in de zwaardere milieucategorieën van de VNG-lijst milieuzonering vallen, zoals afvalverwerkers, energiebedrijven en chemische bedrijven. Daarmee kan het bestemmingsplan het kader voor toekomstige m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten vormen en is om die reden plan-m.e.r.-plichtig. Het plan heeft mogelijk gevolgen voor omliggende Natura 2000-gebieden waardoor een Passende beoordeling nodig is, ook om die reden is plan-m.e.r.-plicht aan de orde.

De Commissie voor de m.e.r. (hierna 'de Commissie')¹ beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat het MER voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- de aanleiding en het doel van de actualisatie van het bestemmingsplan, ook in de context van de havenvisie 2030 van Groningen Seaports en de ambities om ecologie en economie in de Eemsdelta meer in balans te brengen;
- de referentiesituatie met aandacht voor de huidige situatie en in ontwikkeling zijnde bedrijven op de Eemshaven en de ecologie in het studiegebied;
- alternatieven geïnspireerd op de ontwikkelscenario's uit de Havenvisie 2030 van Groningen Seaports;
- de bandbreedte aan ontwikkelingen die het bestemmingsplan mogelijk maakt, met inbegrip van de representatieve invulling van de maximale planologische mogelijkheden van het nieuwe bestemmingsplan;
- een beschrijving van de milieueffecten op het detailniveau dat past bij het plan. Besteed daarbij ook aandacht aan de emissie van broeikasgassen en ga in op de effecten op natuur en landschap van met name het Waddengebied. Neem de Passende beoordeling op in het MER.

Besluitvormers en insprekers lezen in de eerste plaats de samenvatting van het MER. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar² zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

In de volgende hoofdstukken beschrijft de Commissie in meer detail welke informatie het MER moet bevatten. De Commissie bouwt in haar advies voort op de notitie Reikwijdte en detailniveau (Notitie R&D) Haven en industrieterrein Eemshaven van februari 2013. Dat wil zeggen dat ze in dit advies niet ingaat op de punten die daarin voldoende aan de orde komen.

---

¹ De samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via www.commissiemer.nl onder 'Advisering' of door in het zoekvak het projectnummer 2781 in te vullen.

² Inclusief kaartmateriaal met een legenda en topografische namen.

2. Achtergrond en besluitvorming

2.1 Achtergrond, probleemstelling en doel

Beschrijf in het MER de achtergrond van het aanpassen van het bestemmingsplan.³ Ga daarbij in op de:

- actuele ontwikkelingen op het bedrijventerrein en in de haven, inzichten en wensen van initiatiefnemers en beschrijf deze onder andere vanuit het perspectief van de Havenvisie 2030 en andere relevante beleidsdocumenten;
- beschrijf de actuele ontwikkelingen in het (studie-)gebied die van belang zijn voor de cumulatieve effecten en sluit daarbij aan op de ambities en doelstellingen uit Ecologie & Economie in balans in de Eemsdelta;

Geef tevens aan welke vrijstellingen/ontheffingen zijn verleend op grond van het vigerende bestemmingsplan.⁴

2.2 Beleidskader en wet- en regelgeving

De Notitie R&D bevat een uitgebreide beschrijving van de geldende beleidskaders op de Eemshaven en het studiegebied. De Commissie adviseert dit te vertalen naar uitgangspunten en randvoorwaarden waar de ontwikkelingen op de Eemshaven aan moeten worden getoetst. Neem daarbij aanvullend de volgende beleidskaders en wet- en regelgeving mee:

- Flora- en faunawet;
- Beschermingregimes voor natuurgebieden in het Duitse deel van het studiegebied;
- Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (barro) in verband met de landschappelijke kwaliteiten van de Waddenzee;
- internationale beleidskaders klimaat (= EU beleid);
- bestuurakkoord wind op land tussen Provincie en Rijk;
- Ontwikkelingsvisie Eemsdelta.en Convenant Doorwerking Ontwikkelingsvisie Eemsdelta;⁵

2.3 Beleidsregels en besluitvorming bestemmingsplan

Geef aan op welke wijze ambities, doelstellingen en gewenste ontwikkelingen worden vertaald in beleidsregels van het op te stellen bestemmingsplan.⁶

---

³ Sluit hierbij aan op de redenen die in de notitie R&D op pagina 7 zijn genoemd.

⁴ Ga hier onder andere in op de ontheffingen die voor de bouwhoogte zijn verleend op basis van het vigerende bestemmingsplan. En geef aan hoe in het nieuwe bestemmingsplan met bouwhoogtes en ontheffingen zal worden omgegaan.

⁵ Vastgesteld door de gemeenteraad van de gemeente Eemsmond op 20-6-2013.

⁶ De Provinciale omgevingsverordening zegt daarover het volgende in Artikel 4.6 Energiebesparing en duurzame ontwikkeling. De toelichting op een bestemmingsplan omvat een paragraaf over energie en duurzaam ruimtegebruik die inzicht biedt in:

- a. de wijze waarop en de mate waarin het plan berust op sturende energieprincipes, waaronder in ieder geval cascadering, functiekoppeling en energie-efficiency;
- b. de wijze waarop en de mate waarin het plan berust op het uitgangspunt van duurzaam ruimtegebruik, onder meer door de toepassing van intensivering en herstructurering;

De m.e.r.-procedure wordt doorlopen voor het vaststellen van het bestemmingsplan. Geef aan wat globaal de tijdsplanning is.

3. Voorgenomen activiteit en alternatieven

Het is van belang in het MER het voornemen, de alternatieven en de referentiesituatie waarmee het voornemen wordt vergeleken, goed te beschrijven. Voor het bestemmingsplan is in sommige gevallen lastig te bepalen welke onderdelen behoren tot de referentiesituatie en welke tot het voornemen. Als referentiesituatie voor m.e.r. geldt de huidige situatie plus de autonome ontwikkeling, dit wordt in de paragraaf referentiesituatie nader toegelicht. In dit hoofdstuk wordt daarnaast ingegaan op het voornemen en de alternatieven.

3.1 Referentiesituatie

Beschrijf de referentiesituatie waarmee het voornemen wordt vergeleken, op basis van de huidige situatie en de autonome ontwikkeling. Daartoe worden gerekend:

Huidige situatie

De feitelijke bestaande situatie: alle vergunde activiteiten die al zijn gerealiseerd.⁷

Autonome ontwikkeling

- Toekomstige zekere ontwikkelingen binnen en buiten het plangebied⁸:
  - dat deel van de reeds bestemde activiteiten en vergunde ruimte dat met grote zekerheid op korte termijn wordt ingevuld, zoals bijvoorbeeld de energiecentrales van NUON en RWE en de VOPAK-terminal;
  - activiteiten waarover nog geen (ontwerp) besluit is genomen behoren in principe niet tot de autonome ontwikkeling. Uitzondering hierop zijn activiteiten waarvan de kans groot is dat deze in de nabije toekomst worden gerealiseerd. Indien hiervan sprake is, onderbouw dan waarom de kans daarop groot is.
- Generieke beleidsontwikkelingen.

3.2 Voornemen

De Eemshaven maakt sinds 2002 een sterke ontwikkeling door. Het vigerende bestemmingsplan voldoet niet meer als kader voor de actuele ontwikkelingen. Het bestemmingsplan moet ruimte bieden aan een verdere groei en uitbreiding van bestaande activiteiten op basis van actuele inzichten zoals onder andere aangegeven in de Havenvisie 2030 van Groningen Seaports.

---

c. overige aspecten van duurzaamheid omvattende sociale en economische aspecten en milieuaspecten.

⁷ Eventuele "illegale" situaties behoren niet tot de huidige situatie; het bestuur kan immers kiezen om deze situatie met de bestemmingsplanwijziging te legaliseren, dan wel om handhavend op te treden.

⁸ Invulling van de resterende kavels conform het vigerende bestemmingsplan is geen onderdeel van de autonome ontwikkeling en dus geen onderdeel van de referentiesituatie in tegenstelling tot hetgeen in de Notitie R&D (p.30) hierover is opgenomen.

Het voornemen betreft de actualisatie van het bestemmingsplan waarin, naast de al in gebruik zijnde terreinen, de beschikbare, nog niet uitgegeven terreinen worden bestemd voor ingebruikname door bedrijven in de milieucategorie 4-6. Binnen het plan is sprake van 181 hectare (ha.) nog uitgeefbaar terrein, samen met 84 ha. die nog niet formeel is uitgegeven, maar al wel in het uitgifte proces zit (totaal 265 ha.).

Het MER moet een beschrijving bevatten van de maximale mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt aan activiteiten met aanzienlijke milieugevolgen, al dan niet in cumulatie met elkaar. Voor de beschrijving van de milieueffecten daarvan mag worden uitgegaan van een representatieve invulling van de maximale planologische mogelijkheden. Dat houdt in dat ervan uit moet worden gegaan dat alle bestemmingen worden benut. Bij de invulling van deze bestemmingen mag vervolgens uit worden gegaan van onderbouwde aannames. Welke aannames ten aanzien van de invulling van de bestemmingen van toepassing zijn is van invloed op de milieueffecten. Het is daarom van belang om aannames inzichtelijk te maken en te onderbouwen (Zie hiervoor ook paragraaf 3.3 van dit advies).

Beperk deze beschrijving niet alleen tot m.e.r.-(beoordelings-)plichtige activiteiten. De ontwikkelruimte die via flexibiliteitsbepalingen⁹ in het bestemmingsplan mogelijk wordt gemaakt moet daarbij ook worden meegenomen. Indien het bestemmingsplan beperkingen stelt aan activiteiten dan kunnen die worden meegenomen bij de afbakening van het voornemen.

De Commissie adviseert om de volgende onderdelen van het op te stellen bestemmingsplan in het voornemen mee te nemen:

- alle nieuwe activiteiten en (her)bestemmingen die nog niet zijn vergund;
- (her)bestemmingen die wel zijn vergund, maar (nog) niet gerealiseerd¹⁰,
- niet-benutte vergunningruimte en gestopte bedrijven, waarvan de vergunning nog geldig is (zoals bijvoorbeeld de LNG-terminal, waarvoor vergunning is verleend, maar waar de initiatiefnemers afzien van de bouw);
- “illegale” situaties die worden gelegaliseerd;
- ontwikkelingen die via flexibiliteitsbepalingen (wijzigings- of afwijkingsbevoegdheden of uitwerkingsplichten) mogelijk worden gemaakt (deze vormen onderdeel van het voornemen).

Beargumenteer waarom ontwikkelingen wel of niet zijn meegenomen en waarom ze gezien worden als huidige situatie, autonome ontwikkeling of onderdeel van het voornemen.¹¹

3.3 Van scenario's naar alternatieven

De Commissie adviseert bij de ontwikkeling van alternatieven aan te sluiten bij de scenario's zoals beschreven in de Havenvisie 2030. De Havenvisie is gebaseerd op een combinatie van economische groei en duurzaamheid. Deze ambitie kan alleen worden gerealiseerd met een flexibel bestemmingsplan dat het mogelijk maakt te anticiperen op verschillende toekomstscenario's. De volgende scenario's zijn in de Havenvisie uitgewerkt:

---

⁹ Binnenplanse afwijkingsbevoegdheid (voorheen ontheffingen/vrijstellingen), wijzigingsbevoegdheid en uitwerkingsplicht.

¹⁰ Hieronder vallen ook verleende vrijstellingen van het bestemmingsplan op grond van de oude WRO.

¹¹ Geef aan welke havenuitbreidingen reeds zijn bestemd en vergund en in de autonome ontwikkeling worden uitgevoerd.

- Grijs groei
- Groene groei
- Grijs krimp
- Groene krimp.¹²

Met de vertaling van deze scenario's naar een ruimtelijke invulling van het gebied ontstaat een beeld van de bandbreedte aan realistische ontwikkelingsmogelijkheden (tot 2024, looptijd van het bestemmingsplan). Het biedt daarmee een basis voor de beschrijving van de bandbreedte aan te verwachten milieueffecten waaronder die van de representatieve invulling van de maximaal planologische mogelijkheden.

Geef per scenario de consequenties aan voor de ruimtelijke invulling van het gebied. Maak bij deze vertaling een onderscheid in kavels waar in de planperiode geen veranderingen worden verwacht, kavels waar veranderingen mogelijk zijn en kavels die nog moeten worden ontwikkeld.¹³ Ontwikkel op basis hiervan een realistisch alternatief passend bij de uitgangspunten van de scenario's. Door combinatie van de zwaarste invulling per kavel kan een beeld worden verkregen van de representatieve invulling van de planologische maximale mogelijkheden van het bestemmingsplan. De uitwerking van een dergelijk alternatief geeft inzicht en informatie over de gewenste flexibiliteit van het bestemmingsplan. Geef aan in hoeverre de vergroening van de economie een rol heeft gespeeld bij het uitwerken van de alternatieven (zie het Convenant Doorwerking Ontwikkelingsvisie Eemdelta).

In de alle scenario's zal ook het vervangen van het windvermogen een plaats moeten krijgen.¹⁴

Variant klimaatneutraal

De Commissie adviseert een variant op te stellen waarin zo veel mogelijk wordt ingezet op klimaatneutraliteit van het havengebied in 2030. In deze variant kan bijvoorbeeld de opslag van CO₂ worden uitgewerkt.¹⁵

4. Bestaande milieusituatie en milieugevolgen

4.1 Algemeen

Recent zijn een groot aantal nieuwe initiatieven gerealiseerd en gepland op de Eemshaven, hiervoor zijn ook MER-en, vergunningtrajecten en Passende beoordelingen uitgevoerd. Ge-

---

¹² Voor een inhoudelijke toelichting zie de Havenvisie 2030 Groningen Seaports. November 2012, Delfzijl.

¹³ Voorgesteld werkwijze is analoog aan de aanpak van het MER voor de herziening van de bestemmingsplannen in het Rotterdamse havengebied.

¹⁴ Het nieuw windvermogen zal naar verwachting minder turbines tellen, stiller zijn, een grotere ashoogte en daarmee een grotere energieopbrengst hebben.

¹⁵ kolencentrales zijn 'CO₂ Capture Ready (CCS ready)', geef aan hoe dit in het bestemmingsplan een wordt uitgewerkt.

bruik deze informatie in het voorliggende MER en de toelichting bij het bestemmingsplan, betrek daarbij ook de informatie uit de monitoring en evaluatie.

Het MER vormt een kaderstellend plan voor project-MER-en en m.e.r.-beoordelingen die in de toekomst zullen worden uitgevoerd. Het MER moet daarom:

- de bandbreedtes van milieueffecten in beeld brengen;
- onderscheid maken tussen zekere effecten op korte termijn en onzekere effecten op lange termijn;
- inzicht geven in de (op zichzelf staande) effecten van de verschillende ontwikkelingen;
- de cumulatieve effecten van de totale ontwikkeling.

Onzekerheden

Onderbouw de keuze van de rekenregels/-modellen en van de gegevens waarmee de gevolgen van het voornemen voor klimaat, energie en grondstoffen, geluid, lucht-, water-, bodemkwaliteit, landschap en natuur worden bepaald. Ga ook in op de onzekerheden in deze bepaling. Onderscheid daarbij onzekerheden in de kwaliteit van de gegevens (bron, ouderdom, betrouwbaarheid, e.d.) en in de gehanteerde rekenregels/-modellen. Vertaal dit zo mogelijk in een bandbreedte voor de genoemde gevolgen en geef aan wat dit betekent voor de vergelijking van de alternatieven.

4.2 Bodem en water

4.2.1 Water

Thermische verontreiniging

Beschrijf de thermische lozingen die plaatsvinden in de Eemshaven en ga in op de effecten en knelpunten als gevolg van deze lozingen. Geef aan wat de effecten zijn van de alternatieven en geef aan of alternatieven en maatregelen nodig en/of mogelijk zijn.

Waterverontreiniging

Geef aan of de ontwikkelingsmogelijkheden van het bestemmingsplan kunnen leiden tot afname van de waterkwaliteit. Geef aan of hierdoor knelpunten ontstaan en/of het behalen van Kaderrichtlijn water (KRW) doelstellingen worden bemoeilijkt.

Beschrijf in het MER of effecten zijn te voorkomen of te mitigeren met maatregelen. En geef of het bestemmingsplan kan bijdragen aan het oplossen van knelpunten, c.q. verbetering van de chemische en ecologische waterkwaliteit.

Vertroebeling

Ga na of bij aanlegwerkzaamheden vertroebeling kan optreden. Ga in dat geval in op frequentie, reikwijdte en de aard van de te verwachten effecten. Geef indien relevant aan of maatregelen mogelijk zijn die de vertroebeling beperken.

Waterveiligheid / waterkeringen

Breng de huidige waterkeringen in de Eemshaven in beeld en beschrijf de waterveiligheidssituatie. Ga daarbij ook in op de consequenties van het Deltaprogramma waarin nieuwe normen worden ontwikkeld. Zijn er in de planperiode aanzienlijke gevolgen te verwachten voor de waterveiligheid van havengebied en achterland die ingrepen noodzakelijk maken (zeespiegelstijging, zwaardere stormen) Zo ja, beschrijf deze dan inclusief eventueel benodigde mitigerende maatregelen.

Geef tevens aan wat de effecten van (verwachte toename van) aardbevingen, als gevolg van gaswinning in de regio, kunnen zijn op de kwaliteit van de waterkeringen.

4.2.2 Bodem

Beschrijf de huidige kwaliteit van de bodem. Geef aan welke grondstromen er zullen plaatsvinden in het gebied als gevolg van uitgraven van havens en ophogen van gebieden. Beschrijf welke mogelijkheden voor bescherming van de bodem in het bestemmingsplan kunnen worden opgenomen.

Effecten op ondergrond

Stel een beoordelings- en gebruikskader op voor het gebruik van de ondergrond en betrek daarbij activiteiten zoals geothermie, Warmte-Koude opslag (WKO) en CO₂-opslag.

Beschrijf ambities voor WKO en geothermie en geef aan welke milieueffecten hierbij voor de bodem kunnen optreden. Geef aan welke regels het bestemmingsplan hiervoor opneemt en hoe bescherming van de bodem is geborgd.

4.3 Natuur

Ga in op de effecten die kunnen optreden op natuur en ga in op de reikwijdte van de effecten. Deze effecten zijn in de Notitie R&D al correct benoemd. Motiveer het studiegebied en geef de beschermde gebieden aan op kaart en ga in op de grondslag van de bescherming. Voor de eventuele gevolgen van windturbines wordt verwezen naar § 4.5.

4.3.1 Gevolgen voor (beschermde) gebieden

Natura 2000-gebieden (Passende beoordeling)

In de Notitie R&D is aangegeven dat de gevolgen voor Natura 2000-gebieden in een Passende beoordeling worden beschreven. De Passende beoordeling dient herkenbaar deel uit te maken van het MER. Neem de conclusies over in het MER, om een integraal beeld te geven van de gevolgen voor natuur. Beschrijf voor de Natura 2000-gebieden binnen het studiegebied (waaronder in ieder geval Waddenzee¹⁶, Niedersächsisches Wattenmeer, Duinen Schiermonnikoog en Duinen Ameland):

- de instandhoudingsdoelstellingen voor de relevante habitattypen en soorten. Ga ook in op de behoud- en verbeterdoelstellingen;

---

¹⁶ Inclusief het Habitatrichtlijngebied Eems-Dollard dat middels een aanwijzingsbesluit aan het Natura 2000-gebied Waddenzee zal worden toegevoegd.

- de oppervlakte en kwaliteit¹⁷ van habitattypen en leefgebieden voor soorten;
- de actuele populatieomvang en trendontwikkeling van relevante soorten;
- of de instandhoudingsdoelstellingen voor relevante habitattypen en soorten inmiddels worden gehaald, en welke (voor het voornemen relevante) knelpunten het halen van deze doelstellingen eventueel belemmeren.

Beschrijf van de ontwikkelingen die het bestemmingsplan maximaal mogelijk kan maken de gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen. Houd daarbij rekening met tijdelijke effecten waaronder aanlegwerkzaamheden. Doe dit zowel voor het voornemen afzonderlijk als in cumulatie met andere plannen en projecten.

Atmosferische depositie

De beoordeling van atmosferische depositie verdient speciale aandacht. Beschrijf daarom:

- of naast stikstof ook emissies/deposities van andere stoffen in beschouwing genomen moeten worden genomen, waaronder SO_x (zie ook de genoemde stoffen in de paragraaf lucht);
- de huidige achtergronddepositie(s) in het studiegebied;
- de voor verzuring en/of vermesting gevoelige habitattypen en leefgebieden van soorten in Natura 2000-gebieden en de daarbij behorende kritische depositiewaarden. Beschrijf het model dat gebruikt is om de stikstofdepositie te bepalen;
- de verandering in stikstofdepositie van het voornemen afzonderlijk en in cumulatie voor de relevante Natura 2000-gebieden;
- de (cumulatieve) gevolgen voor de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden.

Houd indien bij Duitse Natura 2000-gebieden gebruik wordt gemaakt van grenswaarden ook rekening met de specifieke kenmerken en milieuomstandigheden van deze gebieden.

Onderzoek in de Passende beoordeling of de zekerheid kan worden verkregen dat het project de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aantast. Daarbij kunnen mitigerende maatregelen worden betrokken. Uit de wetgeving volgt dat een project of plan alleen doorgang kan vinden als de zekerheid wordt verkregen dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetaast, of de zogenaamde ADC-toets¹⁸ met succes wordt doorlopen.

4.3.2 Ecologische hoofdstructuur

Ga in op de vraag of het voornemen gevolgen kan hebben voor de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS. Beschrijf indien relevant hoe nadelige gevolgen gemitigeerd of gecompenseerd kunnen worden¹⁹.

¹⁷ Zie voor een kenschets, definitie en kwaliteitseisen van habitattypen en de ecologische vereisten van soorten de profielendocumenten van EL&I: <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=profielen>.

¹⁸ Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Natuurbeschermingswet 1998 respectievelijk in:

- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling? inclusief locatiealternatieven.
- D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
- C: welke Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

¹⁹ Rekening houdend met het toetsingskader voor de EHS in de Omgevingsverordening voor de provincie Groningen.

4.3.3 Natuurmitigatie en –compensatiegebieden

De afgelopen jaren zijn door Groningen Seaports en de energiebedrijven RWE²⁰ en NUON maatregelen genomen die ten goede komen aan vogels- en andere natuurwaarden in het plan- en studiegebied. Geef deze gebieden aan op kaart en geef aan of de ontwikkelingen die het bestemmingsplan mogelijk maakt gevolgen kunnen hebben voor de natuurkwaliteit van deze gebieden.

4.3.4 Soortenbescherming

Beschrijf welke door de Flora- en faunawet beschermde soorten te verwachten zijn in het plangebied en indien relevant het studiegebied, voor zover het plan gevolgen kan hebben voor deze soorten. Ga in op de te verwachten effecten en geef aan wat de gevolgen zijn voor de landelijke of regionale gunstige staat van instandhouding van deze soorten. Ga ook in op het beschermingsregime voor de betreffende soort²¹ en bepaal of verbodsbepalingen overtreden kunnen worden, zoals het verbod op het verstoren van een vaste rust- of verblijfplaats. Geef indien verbodsbepalingen overtreden kunnen worden aan welke gevolgen dit heeft voor de soort en of mitigerende maatregelen mogelijk zijn.

4.4 Woon- en leefmilieu

4.4.1 Verkeer

De gevolgen voor het verkeer verdienen aandacht, daarbij zijn voor de Eemshaven, spoor, weg en water van belang. Afhankelijk van de aard van mogelijke knelpunten moet aandacht besteed worden aan:

- intensiteiten en eventueel congestie;
- verkeersveiligheid (aantallen slachtoffers);
- bereikbaarheid van hulpdiensten in geval van calamiteiten.

Geef ook aan welke gevolgen het voornemen heeft voor transport over water op basis van scheepvaartprognoses (te verwachten ladingstromen) en ga in op de nautische veiligheid in de Eemshaven en op de scheepvaartroutes (binnenvaart en zeevaart).

---

²⁰ Zie o.a. het rapport “Natuurprojecten van RWE in Noord-Nederland, deelrapport vogels” (Arcadis, december 2012).

²¹ Op grond van de Flora- en faunawet en de daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen bestaan er vier verschillende beschermingsregimes. Welk regime van toepassing is, is afhankelijk van de groep waartoe de soort behoort. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende categorieën: tabel 1 (algemene soorten), tabel 2 (overige soorten), tabel 3 (Bijlage IV Habitatrictlijn- / bijlage 1 AMvB-soorten) en vogels.

4.4.2 Geluid

Voor het woon- en leefmilieu is de geluidemissie ten gevolge van de industriële activiteiten en in mindere mate het verkeer relevant.²² Wijzigingen in ontsluiting (behalve een reservering voor de spoorlijn) zijn niet voorzien.

Geef de omvang van het industrieterrein en de ligging van de (huidige) zonegrens aan. Breng voor de referentiesituatie, het voornemen en de alternatieven de geluidbelasting in beeld. Maak voor de geluidemissie van nog niet-ingevulde percelen gebruik van kentallen gerelateerd aan de milieucategorie. Geef de geluidbelasting en maximale geluidniveaus ter hoogte van de woningen buiten het industrieterrein, maar binnen de geluidzone.

Het toetsingskader voor de industriële geluidsbelasting is de Wet geluidhinder. Maak gebruik van modelberekeningen die voldoen aan de Wet geluidhinder en onderliggende regelingen. Geef een onderbouwing van de inputgegevens van de rekenmodellen.

Indien blijkt dat sprake is van overschrijding van de wettelijke grenswaarde geef dan een beschrijving met welke oplossingen deze overschrijding kan worden gemitigeerd en hoe effectief deze oplossingen zijn.

Ga indien relevant in op de cumulatie van industrie- en verkeerslawaai ter hoogte van geluidgevoelige bestemmingen binnen het studiegebied. Betrek hierbij ook het geluid van de varende en stilliggende schepen in de Eemshaven.

4.4.3 Lucht

Emissies naar de lucht

Beschrijf de (verwachte) emissies²³ voor de referentiesituatie, het voornemen en de alternatieven. Geef daarbij zowel maximale emissies als realistische emissies onder normale bedrijfsomstandigheden, maak een inschatting van de totale jaarvracht aan emissies. Onderbouw de herkomst van de emissies (metingen, schattingen, berekeningen) in het MER.

Geef de emissies die kunnen optreden bij het vervoer, de op- en overslag en de voorbereiding van de verschillende brandstofstromen (met name van kolen) en ga in op mitigerende maatregelen.

Luchtkwaliteit

Om het voornemen en de alternatieven met de referentiesituatie te kunnen vergelijken is het noodzakelijk om de effecten op de luchtkwaliteit te beschrijven, ook onder de grenswaarden. Presenteer de concentraties van de in dit kader relevante stoffen in de lucht op een kaart middels verschilcontouren²⁴. Geef per contour aan waar woningen en andere gevoelige ob-

---

²² De gevolgen van het voornemen voor de verkeersafwikkeling in en rond het plangebied lijken beperkt.

²³ Beschrijf in ieder geval fijn stof (PM₁₀ en PM_{2,5}), NO_x, NH₃, SO_x, CO, CO₂ en indien relevant, H₂S, HCl en andere halogenen, cyaniden, mercaptanen, dioxines, zware metalen.

²⁴ Gebruik hiervoor voldoende onderscheidende klassebreedtes.

jecten en groepen zich bevinden en hoeveel het er zijn²⁵. Geef een kwantitatieve beschouwing voor PM_{2,5}. Beschouw ook de effecten van stilliggende en varende schepen in de Eemshaven.

Maak voor de emissie van nog niet ingevulde percelen gebruik van kentallen gerelateerd aan de milieucategorie. Maak gebruik van modelberekeningen die voldoen aan de Regeling beoordeling luchtkwaliteit (2007).

Toets de concentraties van stoffen in de lucht aan de grenswaarden²⁶ en richtwaarden²⁷ uit de Wet milieubeheer.

Vermeden emissies

Geef aan wat de vermeden emissies²⁸ zijn ten gevolge van de energiebesparing, verhoogde energie-efficiëntie en opwekken van duurzame energie. Besteed, in het kader van energietransitie en CO₂-reductiedoelstellingen, aandacht aan de extra emissie en (fossiel) brandstofverbruik als gevolg van de nieuwe activiteiten en geef aan hoe deze kunnen worden beperkt.

Geur

Geef aan wat de (te verwachten) geurbronnen zijn, wat de immissie in de omgeving is en of mogelijk sprake is van geurhinder. Vergelijk het voornemen en de alternatieven met de referentiesituatie. Geef tevens aan hoe de emissie en daarmee de immissie kunnen worden beperkt. Aangezien de gemeente geen eigen geurbeleid heeft dient getoetst te worden aan het landelijk geurbeleid of provinciaal beleid dat momenteel in ontwikkeling is.

4.4.4 Gezondheid

De Commissie adviseert om in te gaan op gezondheidseffecten. Bekend is dat ook onder wettelijke normen voor luchtkwaliteit en geluid gezondheidseffecten kunnen optreden. De Commissie adviseert om op een topografische kaart aan te geven hoeveel woningen en andere gevoelige bestemmingen binnen de diverse (verschil) contouren voor lucht en geluid liggen. Voor wat betreft geur kan worden uitgegaan van een kwalitatieve benadering. Bereken voor geluid het aantal ernstig gehinderden en ernstig slaapverstoorden door gebruik te maken van de voor het Europese geluidbeleid best geschikt geachte en geaccepteerde dosis-effectrelaties. Geef aan in hoeverre de alternatieven onderscheidend van elkaar zijn. Laat daarnaast zien welke mitigerende maatregelen mogelijk zijn om gezondheidsschade zoveel mogelijk te voorkomen, dan wel de volksgezondheid te verbeteren.

---

²⁵ Gebruik hiervoor de zogeheten Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG) of Adres Codering Nederland (ACN). Denk bij gevoelige objecten aan kinderdagverblijven, scholen, verpleeg- en verzorgingshuizen en woningen. Gevoelige groepen zijn bijvoorbeeld kinderen, ouderen en mensen met long- of hartziekten. Mocht de feitelijke situatie afwijken van de BAG, houd hiermee dan rekening in het MER.

²⁶ Grenswaarden voor PM₁₀, NO₂, SO_x, CO, Pb, en benzeen.

²⁷ Richtwaarden voor nikkel, arseen, cadmium, ozon en benzo(a)pyreen.

²⁸ CO₂, verzurende emissies, en fijn stof

4.5 Windenergie

Indien verwacht kan worden dat het opgestelde windvermogen binnen de beoogde bestemmingsplanperiode wordt vervangen dienen de volgende effecten te worden beschreven:

- Landschap
- Natuur
- Geluid
- Schaduwhinder
- Veiligheid
- Energieopbrengst en vermeden emissies

Daarbij is de vergelijking met de huidige situatie van belang. Vergelijk de effecten in absolute zin en per eenheid van milieuwinst (i.c. per kWh).²⁹

Landschap

Naar verwachting zullen er bij vervanging van windturbines minder maar grotere windturbines geplaatst worden. Besteed bij de beschrijving van de effecten met name aandacht aan de verschillen met de huidige situatie. Geef aan wat de effecten van de windturbines zijn op het landschap.

Natuur

Besteed aandacht aan de gevolgen van windturbines voor beschermde natuurwaarden in de aanlegfase en gebruiksfase. Houd bij de aanlegfase rekening met onder andere (onderwater)geluid, trillingen en ruimtebeslag. Ga in de gebruiksfase in op aanvaringsslachtoffers en barrièrewerking bij vleermuizen en vogels. Besteed daarbij aandacht aan de (eventuele) dagelijkse bewegingen tussen rustplaatsen/slaapplaatsen en foerageergebieden. Bij trekvogels kan een orde-grootte inschatting van het aantal slachtoffers/jaar volstaan. Betrek hierbij ook mitigerende maatregelen. Vergelijk de effecten met de effecten die in de huidige situatie optreden.

Geluid

Bereken de wettelijke geluidcontour ten gevolge van vervanging van het windvermogen en besteed daarbij aandacht aan de te verwachten ontwikkeling/verlaging ten aanzien van de bronsterkte van de te herplaatsen windturbines. Laat ook de verandering in geluidbelasting ten gevolge van de herplaatsing zien. Mocht het leiden tot een verhoging laat dan zien wat de totale toegenomen geluidbelasting is voor het studiegebied. Bepaal het aantal gehinderde bestemmingen en het oppervlak binnen de wettelijke geluidcontour..

Schaduwhinder

Bereken de schaduwduurcontouren en geef aan of en hoeveel er gemitigeerd moet worden om aan de wettelijk maximaal toegestane blootstellingsduur te voldoen. Geef de verschillen aan ten opzichte van de huidige situatie.

---

²⁹ Een groter windvermogen kan (hoeft niet) leiden tot een groter schadelijk effect, echter het grotere windvermogen dat bovendien op grotere hoogte zal worden geplaatst zal een substantieel grotere energieopbrengst hebben. De relatieve vergelijking verdisconteert dat effect.

Veiligheid

Bereken, analyseer en beoordeel op basis van bestaande wet-, regelgeving en richtlijnen de risico's aan de hand van relevante risicocontouren (zie ook paragraaf 4.6). Vergelijk deze met de risico's in de huidige situatie.

Energieopbrengst en vermeden emissies

Bereken de energieopbrengst en de vermeden emissies ten gevolge van de *repowering* van de windturbines. Geef de verschillen aan met de huidige situatie.

4.6 Externe veiligheid

Maak een inventarisatie van de risico's die in het havengebied spelen (industrie, weg en water, windturbines, buisleidingen, etc.).

Ga bij de beoordeling van externe veiligheidseffecten in op:

- de inrichtingen met de opslag van gevaarlijke stoffen;
- de ligging en inhoud van de buisleidingen in het plangebied;
- het transport van gevaarlijke stoffen over de weg en het water en de maatregelen die de kans op ongevallen en/of gevolgen beperken;
- het plaatsgebonden (PR) en groepsrisico (GR)³⁰ voor de te onderscheiden situaties, zodat eventuele veranderingen – ook onder de normen voor PR en GR – inzichtelijk worden;
- de beschrijving van het invloedsgebied³¹, waarbij (geprojecteerde) kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten en aantallen aanwezige personen in beeld worden gebracht;
- de beschrijving van mogelijke risicovolle activiteiten buiten het plangebied waarvan het invloedsgebied zich uitstrekt over het plangebied.

4.7 Klimaat, energie en grondstoffen

Mitigatie

De initiatiefnemer heeft aanzienlijke klimaat (CO₂ reductie) ambities onder andere verwoord in de Havenvisie 2030. Geef aan hoe deze ambities aansluiten bij het Europese, nationale en provinciale beleid en waar deze verder of minder ver gaan. Landelijk is 1990 het afgesproken referentiejaar voor klimaatdoelen. In de havenvisie gaat GSP uit van 2015 als referentie. Beschrijf de referentie die wordt gekozen en onderbouw hoe het beleid past in het nationale beleid.

Beschrijf de totale emissies, de toename daarin en de emissiereductie van broeikasgassen per jaar (met name CO₂). Geef per alternatief aan hoe de ambities gerealiseerd kunnen worden en met welke onzekerheden dit gepaard gaat.

---

³⁰ Voor meer informatie over te beschouwen personen en groepen zie: Handreiking verantwoordingsplicht groepsrisico. Ministerie van VROM, versie 1.0, november 2007.

³¹ Gebied waarin personen worden meegeteld voor de berekening van het groepsrisico. Het betreft het gebied waarbinnen de kans op overlijden als gevolg van een ongeval 1% is of meer.

Energie en grondstoffen

Maak een energiebalans van elk van de alternatieven en geef aan in hoeverre aan de ambitie van duurzame energieneutraliteit wordt voldaan. Werk dit ook uit voor grondstoffen en geef daarbij aan in hoeverre aan de duurzaamheidsdoelstellingen wordt voldaan.

4.8 Landschap en cultuurhistorie

Beschrijf de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van het studiegebied in de referentiesituatie en ga daarbij in op de status van de Waddenzee als Werelderfgoedgebied. Besteed daarbij in ieder geval aandacht aan de rust, weidsheid, open horizon en natuurlijkheid met inbegrip van de duisternis³². Beschrijf de waardering van deze kenmerkende landschappelijke elementen.³³

Beschrijf de opbouw van de ruimtelijke ontwikkeling van het voornemen, de grootte, hoogte, dichtheid, structuur en de wijziging van aanwezig natuurlijk reliëf. Geef aan welke inrichtingsprincipes er mogelijk zijn om de ruimte, doorzicht en verbindingen in de toekomst te realiseren. Werk dit uit in visualisaties vanuit verschillende richtingen, bijvoorbeeld vanaf Nederlandse en Duitse Waddeneilanden, vanaf de Duitse kust en vanuit de woonkernen nabij de Eemshaven.

Werk de informatie voor landschap en cultuurhistorie uit in een beeldkwaliteitsplan.

5. Overige aspecten

Voor de onderdelen ‘vergelijking van alternatieven’, ‘leemten in milieu-informatie’ en ‘samenvatting van het MER’ heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

5.1 Vergelijking van alternatieven

De milieueffecten van de alternatieven moeten onderling én met de referentiesituatie worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de aard en mate waarin de alternatieven andere effecten veroorzaken. Vergelijk bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie en betrek daarbij de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid.

Geef daarnaast voor ieder van de alternatieven aan in welke mate de gestelde doelen kunnen worden gerealiseerd. Gebruik ook hiervoor eenduidige en, zo veel als mogelijk, kwantificeerbare toetsingscriteria.

---

³² De beschermde landschappelijke kwaliteiten zoals genoemd in het artikel 2.5.2 van het besluit algemene regels ruimtelijke ordening (barro).

³³ Denk bij waardering aan vervangbaarheid, zeldzaamheid, gaafheid, kenmerkendheid, regionale betekenis van het landschap, structuren en relaties (samenhang) en leesbaarheid en herkenbaarheid.

5.2 Leemten in milieu-informatie

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten onvoldoende informatie kan worden opgenomen door gebrek aan gegevens. Spits dit toe op milieuaspecten die in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen, zodat de consequenties van het tekort beoordeeld kunnen worden. Geef ook aan of dat wat ontbreekt op korte termijn kan worden ingevuld.

5.3 Onzekerheden en evaluatieprogramma

Houd bij de vergelijking van de alternatieven en bij de toetsing van de alternatieven aan (project-) doelen en wettelijke grenswaarden expliciet rekening met de onzekerheden in effectbepalingen.³⁴ Geef daarvoor in het MER inzicht in:³⁵

- de waarschijnlijkheid dat effecten optreden, dat wil zeggen het realiteitsgehalte van de verschillende effectscenari'o's (best-case en worst-case);
- het belang van de onzekerheden in effectbepalingen voor de significantie van verschillen tussen alternatieven, en daarmee voor de vergelijking van alternatieven;
- op welke wijze en wanneer na realisering van het initiatief de daadwerkelijke effecten worden geëvalueerd en welke maatregelen 'achter de hand' beschikbaar zijn als (project-)doelen en grenswaarden in de praktijk niet worden gehaald.³⁶

5.4 Vorm en presentatie

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. Presenteer de vergelijking bij voorkeur met behulp van tabellen, figuren en kaarten.

Zorg ervoor dat:

- het MER zo beknopt mogelijk is, onder andere door achtergrondgegevens niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst zijn opgenomen;
- recent, goed leesbaar kaartmateriaal is gebruikt, met duidelijke legenda.

---

³⁴ Effectbepalingen voor de toekomst zijn inherent onzeker. Het zijn veelal de best mogelijke benaderingen op basis van in de praktijk ontwikkelde en getoetste modellen. De onzekerheden in de uitkomsten van modellen moeten wel worden onderkend. Schijnzekerheden leveren immers ondoelmatige keuzes en maatregelen op. Effecten kunnen in werkelijkheid meevallen, dan zijn te veel maatregelen getroffen. Effecten kunnen tegenvallen, dan zijn te weinig maatregelen genomen.

³⁵ Een factsheet op de website van de Commissie bevat meer informatie over het omgaan met onzekerheden in MER. (http://docs1.eia.nl/mer/diversen/factsheet_19_omgaan_met_onzekerheden_in_mer_webversie.pdf)

³⁶ Dit sluit aan bij de adviezen van de Commissie Elverding. Met een oplevertoets wordt ook invulling gegeven aan de (tot op heden veelal niet nagekomen) verplichting tot evaluatie van een MER (artikel 7.39 t/m 7.42 van de Wet milieubeheer).

5.5 Samenvatting van het MER

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- het voornemen en de alternatieven daarvoor;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van het voornemen en de alternatieven, de onzekerheden en leemten in kennis die daarbij aan de orde zijn;
- de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het voorkeursalternatief.

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau MER

Initiatiefnemer: college van burgemeester en wethouders van de gemeente Eemsmond

Bevoegd gezag: gemeenteraad van de gemeente Eemsmond

Besluit: bestemmingsplan

Categorie Besluit m.e.r.:

(kiezen en invullen bij planMER)

plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie D11.3

plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling

Activiteit:

Het wijzigen van een bestemmingsplan voor de vestiging van bedrijven die in de zwaardere milieucategorieën van de VNG-lijst milieuzonering vallen, zoals afvalverwerkers, energiebedrijven en chemische bedrijven.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in de Ommelander Courant en de Staatscourant van 30 mei 2013

ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 31 mei t/m 11 juli 2013

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 24 juni 2013

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 22 augustus 2013

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

Drs. ing. A. van Beek

Drs. R. Meeuwssen (secretaris)

Drs. L.H.J. Verheijen (voorzitter)

Ing. R.L. Vogel

Ir. P.P.A. van Vugt

Drs. G. de Zoeten

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie heeft de hierna genoemde informatie van het bevoegde gezag ontvangen. Deze informatie vormt het uitgangspunt van haar advies.

Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de Commissie een locatiebezoek afgelegd.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies:

- Notitie reikwijdte en detailniveau (7 februari 2013)
- Ecologie en Economie in balans (niet gedateerd)
- Havenvisie 2030 (oktober 2012)
- Getekende intentieverklaring Ecologie en Ecologie in balans (31 oktober 2012)
- Kennis en koersdocument Eems–Estuarium (mei 2012)
- Provinciale reactie op E–Pact (6 juni 2011)
- Standaardpresentatie over intentieverklaring (15 november 2012)
- Getekende versie eindverklaring E–pact (21 juni 2010)
- Convenant doorwerking ontwikkelingsvisie Eemsdelta (20 juni 2013)

De Commissie heeft kennis genomen van 6 zienswijzen en adviezen, die zij tot en met 17 juli 2013 van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Zij heeft deze, voor zover relevant voor m.e.r., in haar advies verwerkt

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport Bestemmingsplan haven- en industrieterrein Eemshaven, gemeente Eemshmond

ISBN: 978-90-421-3789-9

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

W www.commissiemer.nl

